

Manuál ročníkové práce

Ročníková práce má mít tyto náležitosti:

- obal a **titulní list** obsahující název práce, jméno autora, ročník a obor studia, název a adresu školy, místo zpracování, jméno konzultanta,
- **vlastní písemné zpracování** práce včetně **seznamu literatury** a případných příloh.

Práce se předkládá ve **dvou vyhotoveních** v českém jazyce. Nesmí být na volných listech. Materiály, resp. přílohy, které se nedají předložit ve dvou vyhotoveních, musí být přiloženy k originálu práce a originál musí být zřetelně označen jako výtisk č. 1.

Věcná stránka práce

Obsah všech vědeckých a odborných prací se věcně i formálně dělí zhruba na tyto části: úvod, teoretickou část, metodiku, výsledky, závěr a diskusi. Práce je doplněna shrnutím (resumé) a jsou k ní připojeny přílohy.

V **úvodu** se přesně vymezí problém, kterým se práce zabývá, vysvětlí se, k čemu má práce sloužit, proč je napsána, kdo už v této oblasti pracuje a pracoval. Do úvodu patří i přehled doposud zkoumané problematiky, tzn. souhrn toho, co již bylo na tomto poli zjištěno (spolu s uvedením literatury).

Další částí je **metodika**. Popisuje stručně, přehledně a výstižně postup práce, techniku, použité materiály a soubory. Uvádí se v ní soubory zkoumaných jedinců, přístroje, jejich značky a výrobce. V této kapitole je možné vysvětlit a odůvodnit výběr materiálu.

Výsledky jsou velmi důležitou částí práce. Obsahují, co bylo zjištěno, vypočítáno, vyzkoumáno, prověřeno - zatím bez hodnotícího kritéria. Ve výsledcích se tlumočí fakta buď věcně větami, nebo tabulkami, zvýrazní grafem, diagramem, mapou, praktickým dokladem. Výsledky mají být stručné, jasně srozumitelné, bez úvah a komentářů.

Závěr a **diskuse** dělají často problémy. Zde nebudeme šetřit místem a uvedeme vše, co považujeme za důležité, **zejména odlišnosti od dosud známého**. Zhodnotíme, co jsme vyzkoumali, a to s příslušným komentářem. Podtrhneme význam a realizační možnosti výsledků.

V diskusi se **porovnávají** výsledky práce s dosud známými fakty, týkajícími se dané oblasti a vysvětlí se shoda či odlišnosti s výsledky vědeckých kapacit (tato část by měla korespondovat s touto částí úvodu, ve které provádíme tzv. rešerši problematiky).

Abstrakt - resumé je neoddelitelnou součástí práce. Obsahuje souhrn logicky uspořádaných myšlenek, které charakterizují práci tak, aby si o ní mohl kdokoliv udělat rámcový přehled.

Na konec práce patří seznam použité literatury a další, např. dokumentační přílohy.

Někdy je nutné, aby autor doprovodil svou práci konkrétními údaji o situaci v dané problematice.

Výsledky této své činnosti často uvádí v příloze.

Zjišťování situace v terénu – statistické údaje, sociologická a sociometrická šetření, zkoumání pedagogických situací, veřejného mínění, důsledků nejrůznějších skutečností na život společnosti nebo některých jejích skupin, to vše můžeme provádět různými metodami a technikami.

Je dobré, aby se autor zamyslel, do jaké hloubky při svém zkoumání chce jít. Podle toho se zaměří buď na výzkum, průzkum nebo jednorázové šetření (což asi bude nejfrekventovanější případ, uskutečňovaný např. technikou ankety).

Výzkumem budeme v této souvislosti rozumět nejobecnější poznávací proces vycházející z určitého systému poznatků, který tyto poznatky rozšiřuje, zpřesňuje nebo doplňuje.

Průzkum se soustřeďuje více na terénní praxi a má za cíl především poskytnout rychlou orientaci v problému a následně i vytvořit předpoklady pro praktickou aplikaci.

Šetření má za úkol získat a zpracovat údaje vztahující se ke konkrétnímu problému a umožnit tak formulaci event. návrhů na opatření vedoucí ke změně situace.

V případě, že se žák rozhodne ve své práci využít také výsledky vlastního zkoumání (např. v podobě *ankety, výzkumné sondy, či průzkumu*), měl by respektovat některé zásady:

- 1) Měl by si uvědomit, že šetření nemůže být pouze jakýmsi doplňkem či ozdobou práce, ale musí mít svůj důvod (potvrzení názorů autora, popis situace, doplnění dosud neznámých fakt, využití při argumentaci návrhů na změny situace apod.).
- 2) Svou představu by měl zformulovat do určitých hypotéz (domněnek, předpokladů), které následující zkoumání buď potvrdí nebo vyvrátí.
- 3) Měl by zvolit odpovídající a k potřebám řešení tématu se vztahující techniku zkoumání
- 4) Neměl by zjišťovat fakta, která jsou již k dispozici někde jinde (proto jako úvodní fázi jakékoliv práce bychom si měli udělat tzv. rešerši problému, spočívající v tom, že si zjistíme, co už se o dané věci ví).

Zásady pro zpracování

1. Dbáme na logickou výstavbu práce (tvrdíme-li něco, měli bychom to zároveň dokázat; komentáře k jednotlivým faktům nemohou být ve vzájemném rozporu)
2. V souvislosti s tím volíme slova (včetně terminologie), stavbu vět, členění textu, parafráze odborného textu, vysvětlivky, obrázky, grafy s ohledem na adresáta textu (spolužáky). Totéž bude platit i při ústní obhajobě práce.
3. Snažíme se psát jednoduše (ale ne zjednodušeně), jasně, čtivě a vyvarovat se mnohomluvnosti a rozplzlé neurčitosti.
4. Ctíme pravidla etiky vědecké práce: nevydáváme cizí myšlenky za vlastní, nezkrslujeme ani nefalšujeme výsledky a názory jiných autorů. Jsme si vědomi toho, že máme morální odpovědnost za výsledky své práce (– já to napsal, je to moje dílo, nemohu to „svádět“ na vedoucího práce).
5. Dodržujeme zásady kultury vědecké práce (prokázat spolehlivou orientaci a zběhlost v literatuře a v práci s ní, dbát na formu celé práce, své názory konfrontovat s jinými a závěry si ověřovat).

Formální stránka práce

Doporučený rozsah práce je 10 – 20 stran textu. Zcela výjimečně lze přesáhnout 30 stran textu a 30 stran příloh.

Práce má být svázána. Pro ty, kteří chtějí v budoucnu určité části z práce vybrat, anebo do ní vložit, doporučujeme vazbu rozebíratelnou.

Práce by měla být pravopisně bezchybná a měla by správně používat i nejrůznější odborné termíny. Nenechejte se svést často diletským přístupem, se kterým se můžete setkat v denním tisku. **Jazykové a stylistické zpracování a schopnost dodržovat obecně uznávané normy, jsou osobní vizitkou autora! Nezapomeňme, že jednou z těchto norem jsou i Pravidla českého pravopisu.**

Pro formální úpravu platí celá řada norem, které jsou součástí požadavků, jež kladou jednotlivé evropské státy na různé typy písemností.

V naší metodice uvedeme stručný výtah ze dvou základních norem, a to Úprava písemností psaných strojem nebo zpracovaných textovými editory a Bibliografické citace. Uplatnění první z nich je předpokladem pro možné budoucí publikování Vaší práce, druhá pak je praktickým uplatněním autorské etiky.

Úprava písemností psaných strojem nebo zpracovaných textovými editory je stanovena normou **ČSN 01 6910**. Podívejme se ve zkratce, o jaká pravidla se jedná:

- používáme listy papíru formátu A4 (210x297 cm); lze psát a tisknout oboustranně;
- za základní se považuje jednoduché řádkování
- nepoužíváme písma menšího než 10 bodů (doporučuje se používat písmo stojaté a kurzívou pouze zvýraznit krátké úseky textu)
- poznámky pod čarou číslujeme v textu průběžně výše položenými arabskými číslicemi
- tabulky a obrázky číslujeme průběžně v celém dokumentu
- stránky průběžně číslujeme arabskými číslicemi v záhlaví nebo v zápatí stránky
- důležité části textu lze zvýraznit (umístěním na samostatný řádek, změnou řezu písma – tučně, kurzíva; podtržením, změnou velikosti písma, změnou fontu písma, velkými písmeny, uvozovkami, proložením)
- nepoužíváme více než 3 druhů velikostí a fontů písma

- delší texty získávají na přehlednosti rozdělením na odstavce
- při jednoduchém řádkování se mezi odstavci řádkuje dvakrát
- nadpisy větších částí textu se od předcházejícího textu oddělují 2 prázdnými řádky, od následujícího textu jedním prázdným řádkem
- nadpis lze zvýraznit velkými písmeny, tučným tiskem, velikostí nebo druhem písma (podtrhává se pouze text, nikoliv číselné nebo písemné označení)

Druhou pro důležitou normou je **ČSN ISO 690** pojednávající o bibliografických citacích (ČSN ISO 690 určuje bibliografické citace informačních zdrojů v tištěné formě a ČSN ISO 690-2 určuje bibliografické citace elektronických informačních zdrojů). Doporučujeme využívat citační portál www.citace.com (popřípadě normované bibliografické záznamy uvedené ve vědeckých knihovnách, např. www.vkol.cz).

Uvádíme zde některé příklady vycházející z této normy (do uvedeného příkladu dosazujte podle konkrétní situace):

Příklad bibliografické citace monografické publikace (kniha):

MANEKEN, P. *Pokrok v lékařství*. Přel. M. Hamouz. 1. vyd. Praha: Odeon 1984. 220 s. Facta historica. Sv. 18. Přel. z: Prophet der Vergangenheit. ISBN 80-206-0434-0

LOMINADZE, DG. *Cyclotron waves in plasma*. Translated by AN. Dellis; edited by SM. Hamberger. 1st ed. Oxford: Pergamon Press, 1981. 206 p. International series in natural philosophy. Translation of: Ciklotronnye volny v plazme. ISBN 0-08-021680-3

Příklad bibliografické citace seriálové publikace (časopisy, noviny):

Zpravodaj Ministerstva životního prostředí. Ministerstvo životního prostředí České republiky. 1999. Praha: PRESS-KO. ISSN 0862-9005

Příklad bibliografické citace části monografické publikace:

BRUNTON, P. *Perspektivy*. 1. vyd. Sv. 2. Přel. R. Formánková aj. Praha: Unitaria 1992. Kapitola 19, Vláda relativity, s. 19-32.

Příklad bibliografické citace příspěvku do monografické publikace:

FOUČKOVÁ, M. Reinkarnace a hlubinná terapie. In WHITTON, J. L. a FISHER, J. *Život mezi životy*. Brno: Bollingenská věž, 1992, s. 9-14

Příklad bibliografické citace článků atd. v seriálových publikacích:

ŠÍŠA, Zbyněk. Chovná a rehabilitační stanice pražské ZOO. Fotografie Vladimír Motyčka, Vladimír Kamínek a Zbyněk Šiša. *Zvířata a my*, duben 1995, č. 4, s. 25-29.g

Příklad bibliografické citace elektronické monografie, databáze a počítačového programu:

HONZÁK, F., PEČENKA, M. *Státy a jejich představitelé* [CD-ROM]. Praha: Libri, 1966.

Příklad bibliografické citace elektronické seriálové publikace, časopisu, zprávy, diskusního fóra:

Ikaros: elektronický časopis o informační společnosti [online]. Praha: Ikaros, 1997-. [Cit. 1.4.1999]. Dostupné z URL: <http://ikaros.ff.cuni.cz>

BARTL, Z. Baze autorit na FTP serveru [online]. In Diskusní skupina knihoven a automatizace knihoven [online]. Petr Vandrovec (vandrovec@vc.cvut.cz) [Cit. 26.5.1999]. Dostupné z URL: <http://listserv.cesnet.cz/lwgate/KNIHOVNA>.

Co ovlivní výsledné hodnocení vaší ročníkové práce

- během procesu psaní průběžně konzultujete s učitelem podle dohodnutých pravidel (na konzultaci přichází připravený a v předem dohodnutém čase);
- odevzdáte verzi, která je několikrát přepracovaná;
- cíl práce je jasně stanoven, z celkové úrovně zpracování je jasné, že jste si vědomi účelu práce;
- respektujete adresáta ročníkové práce (spolužáky);
- text je myšlenkově členěn a má logickou stavbu;
- využijete podle tématu i cíle všechny odpovídající zdroje (odbornou literaturu, internet, film, vlastní pozorování, rozhovor, časopisy ...);
- řádně uvádíte prameny v textu i za textem, používáte poznámkový aparát dle platných norem.;
- text je bezchybný;
- ročníková práce je odevzdána v termínu.